

ЗАТВЕРДЖЕНО:
наказом Мінагрополітики
від 06 жовтня 2023 року № 1772

УДК 635.53

Код UPOV: APIUM_GRA_DUL
APIUM_GRA_SFC

Методика

проведення експертизи сортів селери
черешкової (*Apium graveolens* L. var. *dulce* (Mill.) Pers.),
селери листової (*Apium graveolens* L. var. *secalinum* Alef.)
на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх сортів видів селери *Apium graveolens* L. var. *dulce* (Mill.) Pers., *Apium graveolens* L. var. *secalinum* Alef.

2. Необхідний рослинний матеріал – насіння

2.1 Компетентний орган визначає скільки й якої якості, коли й куди постачається насіння для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість насіння має становити 6 г.

2.3 Насіння має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо посівних та сортових характеристик.

2.4 Насіння нічим не обробляють.

3. Метод експертизи

3.1 **Тривалість експертизи.** Експертиза має тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 **Місце експертизи.** Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 **Умови для проведення експертизи.** Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами в другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 **План експертизи.** Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожне дослідження має включати щонайменше 60 рослин, розділених на два повторення. Рекомендована схема розміщення рослин 0,45 × 0,30 м.

3.5 **Метод дослідження.** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків

залежно від типу (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип виявлення ознаки представлено в першій колонці Таблиці ознак.

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказано в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання групи окремих, попередньо промаркірованих, рослин або частин рослин, на яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад, довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо промаркірованих, рослин або частин рослин.

3.6 Кількість рослин / частин рослин. Експертизі підлягає щонайменше 60 рослин.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 60 рослин або частин 60 рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 30 рослин або частин 30 рослин;

VG: візуальна разова оцінка 60 рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 30 рослин або частин 30 рослин.

4. Оцінка на відмінність, однорідність та стабільність

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

4.1 Експертиза на відмінність

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за виявленням ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 Експертиза на однорідність

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності перехреснозапильних сортів приймається популяційний стандарт 2% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 60 рослин допускаються три нетипові, з 30 – дві нетипові.

Для оцінки однорідності гібридів приймається популяційний стандарт 1% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 60 рослин допускаються дві нетипові, з 30 – одна нетипова.

4.2.1 Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

4.3 Експертиза на стабільність

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він може вважатися стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту. Для групування використовують ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабо варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або у комбінаціях з іншими.

Рекомендовано для групування такі ознаки:

- Черешок: антоціанове забарвлення (ознака 14);
- Черешок: суцільне знебарвлення (ознака 20).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознаки поряд із сортами-кандидатами необхідно висівати сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови доводять це унеможлиблюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

7. Таблиця ознак селери черешкової, листкової

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	2	3	4	5
1.	Рослина: за висотою	дуже низька	1	Afina
(*)	MG	низька	3	Claudius
QN	3	середня	5	Green Sleeves
		висока	7	Martine
		дуже висока	9	Giant Red
2.	Рослина: кількість	відсутні або дуже мала	1	Ideal
QN	бічних пагонів	мала	3	Summit
	MS	середня	5	Groene Pascal
	4	велика	7	Del Valdarno
3.	Листки: положення в	пряме	1	Autumn Gold
(*)	просторі	від прямого до		
QN	VG	напівпрямого	2	Green Sleeves
	3	напівпряме	3	Shamrock
		від напівпрямого до	4	Amsterdam
		горизонтального		Donkergroene
		горизонтальне	5	Martine
4.	Листки: кількість	мала	3	Gigante di Romagna
QN	MS	середня	5	Green Sleeves
	3	велика	7	Ideal
5.	Листки: інтенсивність	дуже слабка	1	Ivory Tower
(*)	зеленого забарвлення	слабка	3	Victoria
QN	(за виключенням	помірна	5	Multipak
	черешка)	сильна	7	Mammoth White; Giant Red
	VG			
	3			
6.	Листки: глянсуватість	слабка	3	Ramon
QN	VG	помірна	5	Lino
	3	сильна	7	Golden Spartan
7.	Листки:	відсутня або дуже слабка	1	Amsterdam
QN	пухирчастість			Donkergroene
	VS	слабка	3	Florida 683; Giant
	3	помірна	5	Red
		сильна	7	Lino
				Groene Pascal
8.	Листок: за довжиною	короткий	3	Golden Spartan
(*)	(разом з черешком)	середній	5	Celebrity
(+)	MS	довгий	7	Martine
QN	3			
9.	Листок: відстань між	коротка	3	Claudius, Early
(+)	1-ю та 2-ю парами			Spring
QN	листочків	середня	5	Green Sleeves, Octavius
	VS			
	3	довга	7	Florida 683, Groene Pascal

1	2	3	4	5
10.	Листок: розмір	малий	3	Giant Red, Stardust
(*)	верхівкового листочка	середній	5	Shamrock
(+)	VS	великий	7	Early Spring
QN	3			
11.	Листочок:	гостра	1	Trinova, Bolivar
(*)	форма краю верхівки	округла	2	D'Elne
(+)	VS			
PQ	3			
12.	Листочок: щільність	нещільна	3	Multipak
(+)	надрізів краю	помірної щільності	5	Del Valdarno
QL	VS	щільна	7	Golden Spartan
	3			
13.	Листочок:	вільне	1	Golden Spartan, Uta
(*)	розміщення часток	дотичне	2	Early Spring, Victoria
(+)	VG			
QL	3	перекривне	3	Claudius
14.	Черешок: антоціанове	відсутнє	1	Golden Spartan
(*)	забарвлення	наявне	9	Giant Red
QL	VG			
	3			
15.	Черешок:	слабка	3	Giant Pink
QN	інтенсивність	помірна	5	Ideal
	антоціанового	сильна	7	Giant Red
	забарвлення			
	VG			
	3			
16.	Черешок: за	короткий	3	Oscar
(*)	довжиною	середній	5	Groene Pascal
(+)	MS	довгий	7	Giant Red
QN	3			
17.	Черешок: за шириною	вузький	3	Ideal
(+)	MS	середній	5	Green Sleeves
QN	3	широкий	7	Top Seller
18.	Черешок: ребристість	відсутня або дуже слабка	1	Plein blanc Lepage
QN	VS	слабка	3	Golden Self- Blanching
	3			
		помірна	5	Victoria
		сильна	7	Claudius
19.	Черешок: профіль	прямий	1	D'Elne
(+)	поперечного перерізу	слабко увігнутий	2	Groene Pascal
QL	внутрішньої частини	дуже увігнутий	3	Green Sleeves
	VS			
	3			
20.	Черешок: суцільне	відсутнє	1	Groene Pascal
(*)	знебарвлення	наявне	9	Autumn Gold
QL	VG			
	3			

1	2	3	4	5
21.	Лише для сортів, у	слабка	3	Autumn Gold
QN	яких відсутнє	помірна	5	Green Sleeves
	суцільне	сильна	7	Giant Red
	знебарвлення:			
	Черешок:			
	інтенсивність			
	зеленого забарвлення			
	VG			
	3			

8. Пояснення до Таблиці ознак селери черешкової, листкової

Коди фаз росту й розвитку рослин сорту, в які рекомендовано робити спостереження

Коди	Назви фаз росту й розвитку
	<i>Рослини 1-го року життя</i>

1	сходи
2	розетка (більше 20 листків)
3	споживча стиглість (2–6 зборів)

Рослини 2-го року життя не передбачається дослідження рослин у методиці

До 8. Листок: за довжиною (разом з черешком).

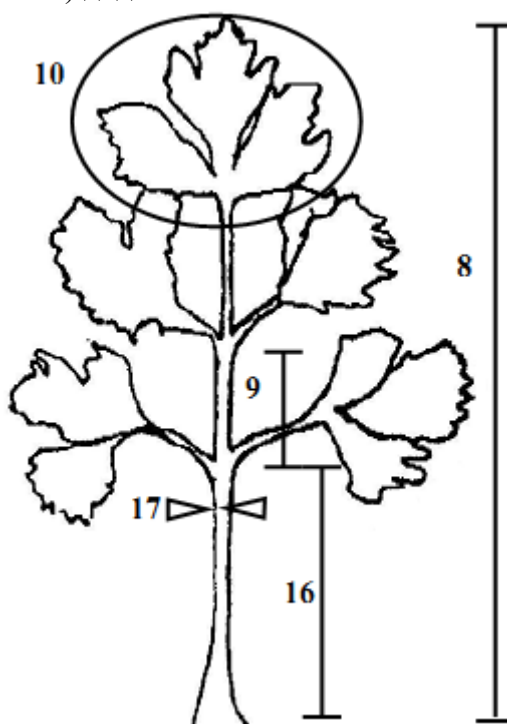
До 9. Листок: відстань між 1-ю та 2-ю парами листочків.

До 10. Листок: розмір верхівкового листочка.

До 16. Черешок : за довжиною.

До 17. Черешок: за шириною.

Усі обстеження на рослині і листку здійснюються на повністю розвинених рослинах перед збиральною (споживчою) стиглістю. Черешки листків вирощених рослин не слід вкривати землею («підгортати») додатково.

До 11: Листочок: форма краю верхівки.

1
Гостра

2
округла

До 12: Листочок: щільність надрізів краю.

3
Нещільна

5
помірної щільності

7
щільна

До 13: Листочок: розміщення часток.

1
Вільне

2
дотичне

3
перекривне

До 19: Черешок листка: профіль поперечного перерізу внутрішньої частини.

1
Прямий

2
слабко увігнутий

3
дуже увігнутий

9. Література

1. Барабаш О. Ю., Тараненко Л. К., Сич З. Д. Біологічні основи овочівництва: Навчальний посібник/ за ред. Барабаша О. Ю. – К. : Арістей, 2005. – С. 288–293.
2. Левандовская Л. И., Комарова Р. А. Сельдерей, петрушка, пастернак. – Л.: Колос, 1968. – С. 6–29.
3. Механизованная технология возделывания уборки и хранения петрушки и сельдерея // Рекомендации.-М.: Росагропромиздат, 1991. – С. 9–11.
4. Определитель высших растений Украины. Доброчева Д. Н., Котов М. И., Прокудин Ю. Н. и др. – 1 изд. Киев: Наукова думка, 1987. – С. 227, 232.
5. Шуин К. А. Овощные культуры. – Минск: Урожай, 1974. – С. 213–215.
6. Test Guidelines for the conduct of tests for distinctness, uniformity and stability of Celery, Stalk Celery/Cutting Celery, Leaf Celery, Smallage (*Apium graveolens* L. var. *dulce* (Mill.) Pers, *Apium graveolens* L. var. *secalinum* Alef.) (TG/82/4, UPOV) // Geneva. 2002-04-17. – 17 P. // URL: www.upov.int/edocs/tgdocs/en/tg082.pdf